

10 Kultura starożytnych Greków

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

III. Świat starożytnych Greków.

Uczeń:

3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

6) Wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał *paidei*.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- datę: 776 p.n.e.
- postacie: Homera, Herodota, Tukidydesa, Safony, Ajschylosa, Sofoklesa, Eurypidesa, Arystofanesa, Fidasza, Myrona, Talesa z Miletu, Heraklita z Efezu, Demokryta z Abdera, Pitagorasa z Samos, Sokratesa, Platona, Arystotelesa
- najważniejszych bogów i herosów greckich
- trzy okresy w kulturze greckiej

ROZUMIE

- pojęcia: kultura helleńska, mit, heros, antropomorfizm, mitologia, bóstwo opiekuńcze, wyrocznia, historiografia, misteria, Panatenaje, koryfeusz, liryka, dramat, tragedia, komedia, Akropol, Partenon, kanon, porządek dorycki, porządek koryncki, porządek joński, gimnazjon, igrzyska panhelleńskie, pokój boży, filozofia, jońska filozofia przyrody, sofista, Akademia Platońska, Likejon, *paideia*, Mojry, Pytia

POTRAFI

- omówić znaczenie kultu religijnego dla Hellenów
- wymienić dzieła przypisywane Homerowi, Herodotowi i Tukidydesowi
- opisać świątynię grecką
- nazwać charakterystyczne elementy budowli greckich
- rozpoznać porządki architektoniczne

- wymienić założenia kanonu greckiego
- wskazać przykłady dzieł Fidiasza i Myrona
- wymienić dyscypliny olimpijskie
- scharakteryzować poglądy Sokratesa, Platona i Arystotelesa
- podać, co Grecy filozofowie uważali za podstawę wszechrzeczy
- scharakteryzować założenia edukacji klasycznej oraz wyjaśnić na czym polegał ideał *paidei*

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji.

II. ROZWINIĘCIE

Na tablicy rysujemy oś czasu i prosimy klasę o zapoznanie się z podrozdziałem *Okresy w kulturze greckiej* (s. 102). Następnie uczniowie zaznaczają na osi trzy okresy: archaiczny, epokę klasyczną oraz okres hellenistyczny.

Zadajemy pytania:

- › W jakim wieku zaczęła się epoka klasyczna?
- › Dlaczego o epoce klasycznej mówimy jako o złotym wieku kultury greckiej?
- › Jakie wydarzenie zapoczątkowało okres hellenistyczny?

Mówimy uczniom, że istotną rolę w życiu Greków odgrywała religia, która miała charakter politeistyczny. Pytamy uczniów, czy pamiętają, co znaczy termin politeizm.

Prosimy uczniów, aby z lekcji polskiego lub wcześniejszych etapów edukacji przypomnieli sobie, jakie były atrybuty greckich bogów oraz dziedziny, którymi się opiekowali. Zwracamy uwagę na fakt, że Grecy przedstawiali ich na podobieństwo człowieka. Wprowadzamy termin antropomorfizm.

Następnie rozdajemy uczniom karty pracy *Kultura starożytnych Greków*. ▶ Prosimy ich, aby powtórzyli informacje o bogach i herosach. W tym celu uczniowie wykonują zadanie 1.

ALTERNATYWA

Uczniowie mogą wykonać to zadanie na stronie learningapps.org. ▶

Tłumaczymy, że bogowie odgrywali bardzo ważną rolę w życiu Hellenów. Grecy wierzyli, że bogowie mają wpływ na każdy aspekt ich życia, dlatego odprawiali obrzędy religijne na ich cześć w swoich domach. Oprócz tego specjalnie powołani urzędnicy organizowali ceremonie publiczne. W związku z tym mówimy, że religia Greków miała charakter obywatelski.

Uczniowie czytają podrozdział *Religia i mitologia* (s. 102–103), a następnie odpowiadają na pytania:

- › Jakie czynniki świadczą o tym, że religia starożytnych Greków miała charakter obywatelski?
- › W jaki sposób Hellenowie oddawali cześć swoim bogom?
- › Jakie było znaczenie wyroczni dla Greków?

Mówimy, że źródłem wiedzy o bogach, herosach i ich kontaktach była mitologia. Zadajemy uczniom pytanie:

› Jak myślicie, jaką wiedzę z mitów czerpali Grecy?

W razie konieczności uzupełniamy odpowiedź. Zwracamy uwagę na fakt, że dzięki mitom Grecy poznawali znaczenie obrzędów religijnych oraz reguły rządzące światem i życiem ludzkim.

Uczniowie czytają podrozdział *Literatura* (s. 104) i w kartach pracy wykonują zadanie 2. Po skończeniu pracy omawiamy zadanie na forum klasy.

Następnie przedstawiamy genezę teatru. Wyświetlamy film *Siedem cudów starożytnej Grecji* (minuty od 14:32 do 19:53). ▶ W trakcie oglądania filmu uczniowie w kartach pracy wykonują zadanie 3. Omawiamy je wspólnie.

Na podstawie ilustracji ukazującej teatr (s. 104) przedstawiamy jego budowę. Wyjaśniamy, że w przedstawieniach teatralnych początkowo występował tylko jeden aktor, potem było ich dwóch, a w końcu – trzech. Towarzyszyły im chór oraz koryfeusz, który wyznaczał chórzystom tempo i wypowiadał najważniejsze kwestie. Podajemy imiona najważniejszych dramatopisarzy. Uczniowie w kartach pracy wykonują zadanie 4.

Przechodzimy od omawiania architektury. Zaczynamy od stwierdzenia, że od VII w. p.n.e. Grecy zaczęli budować z kamienia i że budynki użyteczności publicznej – w przeciwieństwie do prywatnych domów – musiały być imponujące. Najczęściej przywoływanym przykładem ilustrującym rozmach sakralnej architektury greckiej jest kompleks budowli na Akropolu. Przedstawiamy uczniom film *Akropol*. ▶

ALTERNATYWA

Możemy także zaprezentować rekonstrukcję Akropolu na stronie mozaweb.com. ▶ Wyświetlamy rekonstrukcję na ekranie. Uczniowie mogą również zainstalować sobie aplikację [mozaWeb](http://mozaweb.com) na telefonie.

Po obejrzeniu rekonstrukcji Akropolu uczniowie czytają tekst źródłowy (s. 106) i odpowiadają na pytanie:

› Jakie budowle i rzeźby opisał Pauzaniusz?

Następnie uczniowie w kartach pracy wykonują zadanie 5. W trakcie jego wykonywania korzystają z infografiki *Architektura Grecji* (s. 106–107).

Wyjaśniamy, że elementem obowiązkowym w świątyniach były kolumny. Wyróżniamy trzy porządki architektoniczne. Omawiamy je na podstawie ilustracji (s. 106–107). Następnie uczniowie wykonują zadanie 6 w kartach pracy.

ALTERNATYWA

Uczniowie wykonują zadanie na stronie learningapps.org. ▶

Zwracamy uwagę uczniów na sztukę grecką. Prosimy, aby obejrzeli ilustrację przedstawiającą rzeźbę Myrona *Dyskopol* (s. 105).

Pytamy:

- › W jaki sposób przedstawiano człowieka?
- › Czy rzeźba jest dynamiczna czy statyczna?
- › Jak zostało zaprezentowane ludzkie ciało?

Zwracamy uwagę na to, że *Dyskobol* realizował założenia kanonu greckiego, według których należało przedstawiać idealne proporcje ludzkiego ciała.

Prosimy uczniów, aby obejrzeni ilustracje ukazujące ceramikę i rzeźby greckie (s. 102, 103, 104, 105, 108 i 109), a następnie odpowiedzieli na pytanie:

► Jaką tematykę przedstawiali Grecy?

Wskazujemy uczniom dwóch rzeźbiarzy greckich – Fidiasza i Myrona. Opisujemy ich największe dzieła: posągi Ateny w Partenonie i Zeusa w Olimpii oraz rzeźbę *Dyskobol*. Możemy wspomnieć, że posąg Zeusa uważany był za jeden z siedmiu cudów świata.

Rozdajemy kartę pracy *Antyk w kolorze. Analiza materiałów źródłowych* ► i prosimy o zapoznanie się z treścią zamieszczonych w niej materiałów. Następnie uczniowie wykonują polecenia opracowane do tekstu.

Wyjaśniamy, że Hellenowie doceniali piękno i sprawność fizyczną. W tym celu w każdej *polis* otwierali gimnazjon, czyli ośrodek sportowy dla obywateli. Z czasem zaczęli organizować zawody na cześć bogów. W 776 r. p.n.e. zorganizowali igrzyska, w których wzięli udział zawodnicy z najbardziej nawet odległych regionów Grecji.

Uczniowie ponownie oglądają film *Siedem cudów starożytnej Grecji* (minuty od 25:35 do 30:47). Następnie czytają podrozdział *Sport i igrzyska* (s. 108) i w kartach pracy wykonują zadanie 7. Omawiamy je wspólnie z uczniami.

Szczególną uwagę zwracamy na:

- dyscypliny olimpijskie,
- harmonogram poszczególnych dni igrzysk,
- nagrody przyznawane zwycięzcom.

Następnie informujemy, że Grecja jest kolebką filozofii. Hellenowie zaczęli zadawać pytania na temat świata i natury. Prosimy uczniów, aby przeczytali podrozdział *Filozofia* (s. 109–110), a następnie w kartach pracy wykonali zadanie 8. Na koniec omawiamy je wspólnie.

Wyjaśniamy uczniom, czym była jońska filozofia przyrody oraz kim byli sofisci. Podkreślamy znaczenie trzech wybitnych filozofów greckich: Sokratesa, Platona i Arystotelesa.

Prosimy uczniów o przeczytanie tekstu źródłowego (m2, s. 110) i odpowiedź na pytanie:

► Czym, według Sokratesa, była mądrość?

Możemy dopowiedzieć losy Sokratesa, którego oskarżono o brak wiary w bogów greckich i deprawację młodzieży. Ostatecznie filozof został skazany na śmierć przez wypicie cykuty.

Prosimy uczniów o przeczytanie fragmentu podrozdziału *Paideia i edukacja klasyczna* (s. 110) i przygotowanie odpowiedzi na następujące pytania:

- Czym była *paideia*?
- Co stanowiło podstawy edukacji klasycznej w starożytnej Grecji?
- Czy współczesny świat mógłby czerpać z ideałów edukacji klasycznej?

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy uczniom pytanie:

► W jaki sposób kultura grecka wpłynęła na współczesną cywilizację europejską?

METODY KONTROLI

Dzielimy klasę na cztery grupy. Proponujemy im grę „5 sekund”. ▶

ALTERNATYWA

Uczniowie rozwiązują test na stronie quizizz.com. ▶

PRACA DOMOWA

Które z osiągnięć kulturowych starożytnych Greków uważasz za najwybitniejsze? Uzasadnij odpowiedź.